

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 35.075.31(477)

ЗОЗУЛЯ О. І. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АДМІНІСТРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ : МОНОГРАФІЯ / О. І. ЗОЗУЛЯ. – ХАРКІВ : ХАРКІВ ЮРИД., 2014. – 300 С.

Президент України як гарант конституційного ладу, державного суверенітету, територіальної цілісності України має досить широке коло повноважень . щодо додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина та інших конституційних інститутів. Для здійснення цих повноважень Президентом України утворений постійно діючий орган – Адміністрація Президента, яка відіграла і відіграє важливу роль в політичному житті країни. Тому, безсумнівно, наукові дослідження місця Адміністрації Президента в державному механізмі республіки, її функцій, повноважень, правового регулювання є актуальними і цікавими не лише для вузького кола фахівців, але й для значного загалу громадськості.

Це питання має свою історію. Для забезпечення здійснення своїх повноважень як глави держави ще Президентом України Леонідом Кравчуком 13 грудня 1991 р. (указ № 6/1991) було створено чинний орган, який отримав назву «Адміністрація Президента України». Основними завданнями Адміністрації були організаційне, правове, консультативне, інформаційне, експертно-аналітичне та інше забезпечення діяльності Президента України. Хоча з того часу пройшло вже чимало років, проте конституційно-правовий статус апарату глави держави в Україні характеризується невизначеністю, фрагментарністю регулювання повноважень, розходженням конституційно-правових засад і практики функціонування. Тому є певна парадоксальність у дослідженні О. І. Зозулі щодо цієї проблеми. Виникає запитання і щодо правомірності назви цього дослідження. Однак слід відзначити, що сам автор монографії не приховує цих проблем, відкрито про них пише і намагається побудувати своє дослідження на тій правовій основі, яка існує. І в цьому виявляється його наукова сміливість та розкриваються можливості для нелегкого, але можливого узагальнення специфіки інституалізації Адміністрації Президента України.

Слід зазначити, що автор рецензованої монографії цілком упорався з виконанням поставленої мети. Не викликають заперечення структура роботи та основні аспекти дослідження, які знайшли своє відбиття у трьох розділах монографії, кожен з яких має проблемний характер. (Під проблемним ми маємо на увазі науково-проблемний).

Розглядаючи правову природу Адміністрації Президента України, автор зосередив свою увагу на характеристиці місця цього органу в державному механізмі та проблемах його інституалізації. В основу розуміння апарату Президента України покладається розмежування понять «допоміжний орган», «система допоміжних органів» і «апарат» глави держави, що дозволяє, на думку автора, розглядати останній не як узагальнюючу категорію, яка охоплює всі різноманітні допоміжні органи глави держави, а як центральний допоміжний орган та координуючу інституцію системи допоміжних органів глави держави (с. 64). З цим висновком важко не погодитися, тим більше, що його «добування» є достатньо зрозумілим і логічним.

Аналізуючи конституційно-правове регулювання організації та діяльності Адміністрації Президента України, дослідник справедливо підкреслює, що лише частина повноважень Адміністрації Президента України має винятковий характер, інші її повноваження можуть частково збігатися з повноваженнями інших допоміжних органів глави держави та реалізуються в рамках їх спільної узгодженої діяльності (с. 145).

Вважаємо також доцільним включення у книгу досвіду конституційно-правового регулювання статусу апарату глави держави у зарубіжних країнах, чому присвячено кілька підрозділів монографії. Автор відзначає своєрідність організації інституту апарату глави держави у різних зарубіжних країнах, акцентуючи увагу як на їх конституційній невизначеності, так і на конституційному закріпленні, низькому чи високому рівні правової регламентації, проте детально не аналізує переваги, якісні риси та недоліки тієї чи іншої організації.

Найцікавішим у монографії, на нашу думку, є підрозділ, присвячений напрямкам удосконалення конституційно-правового статусу Адміністрації Президента України. Слід зазначити, що по цьому полю вже «потопалися» багато хто з народних депутатів та науковців (меншою мірою),

проте вони тільки частково визначали деякі форми і засоби діяльності апарату Президента України. Звичайно, що напрошується пропозиція конституційного врегулювання статусу Адміністрації Президента України, що не є новим, але автор деталізує цю думку, запропонувавши конкретні зміни до Конституції України та проект Закону України «Про Адміністрацію Президента України». Дослідник повторює думку Ю. П. Битяка, С. Г. Серьогіної та І. І. Бодрова (2012 р.) щодо правового визначення засад підзвітності та підконтрольності Президентів України його Адміністрації (с. 222). У цілому автор згрупував свої пропозиції у 12 пунктів, зміст яких у цілому не викликає заперечень, хоча деякі з них потребують певної конкретизації (наприклад, п. 5 – «більш чітке розмежування компетенції та врегулювання засад відносин з органами публічної влади, форм і порядку взаємодії та діяльності інших допоміжних органів глави держави»).

Слід відзначити також достатньо широке коло джерел, (у тому числі й іноземних), якими послуговувався автор під час написання монографії. У цілому рецензовану роботу слід оцінити як оригінальне за змістом та цікаве за постановкою проблем та їх вирішенням дослідження, кваліфіковано виконане, яке має значне практичне значення, підсилене сьогодишньою трансформацією державного апарату.

Володимир ГРЕЧЕНКО,
доктор історичних наук, професор
(Харківський національний університет внутрішніх справ)